

wydział humanistyczny

Wykład profesora Bogdana Dembińskiego: Platona filozofia matematyki

Oddział Polskiego Towarzystwa Filozoficznego w Zielonej Górze należy do najaktywniejszych pod względem liczby organizowanych odczytów. Wykłady w ramach Zielonogórskiego Konwersatorium Filozoficznego wygłaszane są przez pracowników Instytutu Filozofii UZ, ale – nawet o wiele częściej – przez zaproszonych gości. Zapraszanie gości spoza Zielonej Góry pozwala pracownikom Instytutu na zapoznanie się z pracami prowadzonymi w innych ośrodkach w kraju. Także studenci mają możliwość wysłuchania nauczyciela akademickiego, z którego wykładów na co dzień korzystają ich koledzy z innej uczelni.

2 kwietnia odbył się właśnie taki gościnny wykład profesora Bogdana Dembińskiego, specjalisty w dziedzinie filozofii niemieckiej, filozofii starożytnej, a zwłaszcza Platona i Platonizmu. Tytułowy problem wykładu został ujęty w kontekście historycznym, jako ewolucja skomplikowanej relacji, łączącej w myśli Platona filozofię i matematykę.

Prof. Dembiński zwrócił uwagę na inspiracje intelektualne Platona, które prócz zainteresowań filozoficznych prowadziły go także w stronę badań matematycznych. Rola nauk matematycznych w Akademii Platońskiej była olbrzymia, skoro u wejścia do niej miał znajdować się napis przestrzegający, aby nie wchodził tam Ci, którzy nie znają matematyki – geometrii. W Akademii zaś przebywali także matematycy, astronomowie, z których najsłynniejszym był niewątpliwie Eudoksos z Knidos.

W dialogach Platon wielokrotnie stosuje przykłady z dziedziny matematyki, których celem miało być podbudowanie omawianej filozoficznej tezy. Przykłady te miały do czytelnika przemawiać swoją jasnością i wskazywać, że istnieje pewien obiektywny przedmiot poznania, do którego powinno się odwoływać w razie jakichkolwiek wątpliwości. Platon wyróżnił także dwa rodzaje nauk matematycznych. Na pierwszy składa się cała praktyczna strona tej nauki, drugi zaś – ten ważniejszy z filozoficznego punktu widzenia – jest stopniem pośrednim w rozwoju wiedzy. Przedmioty matematyczne umieszczał Platon bowiem pomiędzy rzeczami zmysłowymi a bezcielesnymi ideami. Z tymi ostatnimi łączył je niezmienny i wieczny charakter. Z pewnością więc matematyka stanowiła swoistą propedeutykę nauk filozoficznych, oswajając adepta z abstrakcyjnym przedmiotem myślenia, ucząc jasności i ścisłości, wreszcie dając metodę. Co więcej, w matematyce i w filozofii, oraz szerzej – w nauce jako takiej, niezbędna jest pewna intuicja intelektualna, w uzyskaniu której pomocne są z pewnością dziedziny dedukcyjne.

Późna nauka Platońska zbliżała się do pitagoreizmu, co wynika z lektury dialogu *Timajos*. Platon, m.in. pod wpływem krytyki filozoficznej, jaka spotkała niektóre jego teorie, postulował matematyzację nauki. Dostrzegał bowiem, że ład w kosmosie jest porządkiem matematycznej natury. Umysł ludzki zaś, wyposażony w zdolność poznania przedmiotów matematycznych i relacji między nimi, staje się tym samym zdolny do odkrywania struktury świata, sam jest bowiem jego częścią.

Wśród dygresji i następujących po wykładzie pytań pojawiły się problemy szersze, m.in. dotyczące metodologii badań historycznofilozoficznych, Platońskich nauk niepisanych, czy też domniemanego zatarcia granicy

między filozofią a matematyką w późnym dziele Platona. Korzystając z okazji, pytano także o zagadnienia wykraczające poza temat wykładu, w których również specjalizuje się prelegent, czyli myśl niemiecką z M. Heideggerem na czele.

Tradycją już stały się wywiady i audycje radiowe w Radio Zachód, prowadzone przez redaktora Konrada Stanglewicza, do udziału w których zapraszani są goście Zielonogórskiego Konwersatorium Filozoficznego. Tak było i tym razem.

Korzyści ze spotkań ZKF są zatem wielorakie, gdyż wykłady takie promują także wśród szerszej publiczności działalność lokalnego środowiska naukowego. Jako słuchacze pojawiają się bowiem nie tylko pracownicy nauki i studenci, ale także mieszkańcy miasta, którzy po prostu interesują się filozofią i chcą poszerzać własne horyzonty.

Dać trzeba na koniec, że środki oddziału PTF są nader skromne i nie pozwalają na zapraszanie gości z zewnątrz. W związku z tym PTF korzysta z życzliwości i finansowego wsparcia władz Instytutu Filozofii, za co tą drogą zarząd oddziału PTF wyraża swoją wdzięczność.

Tomasz Mróz

Międzynarodowa Konferencja Naukowa „FANTASTYCZNOŚĆ I CUDOWNOŚĆ. ŹRÓDŁA LITERATURY FANTASY”, Zielona Góra, 6–8 kwietnia 2008 r.

6–8 kwietnia 2008 r. na Uniwersytecie Zielonogórskim już po raz drugi odbyła się konferencja naukowa na temat fantastyczności i cudowności w literaturze. O

DR MAREK OZIEWICZ (UNIWERSYTET WROCŁAWSKI)

DR CHRISTOPHER J. CAES (UNIWERSYTET FLORYDY W GAINSVILLE) I KS. DR GRZEGORZ CHOJNACKI (INSTYTUT FILOZOFICZNO-TEOLOGICZNY IM. E. STEIN W ZIELONEJ GÓRZE)

AULAC (BUD. A-16) W PRZERWIE W CZASIE OBRAD PLENARNYCH (W DRUGIM DNIU KONFERENCJI)

ile w zeszłym roku, w czasie pierwszej edycji spotkania, dyskutowano o literaturze *fantasy* jako przedmiocie badań naukowych („Fantastyczność i cudowność. *Fantasy* jako przedmiot badań naukowych”, Zielona Góra, 23–24 kwietnia 2007 r.), o tyle w tym roku przedmiotem obrad uczyniono źródłowość literatury *fantasy*.

W obradach wzięło udział kilkudziesięciu prelegentów z Polski i USA. W murach Wydziału Humanistycznego mieliśmy zaszczyt gości literaturoznawców, kulturoznawców, językoznawców, anglistów, teologów i filozofów z kilkunastu ośrodków badawczych: m. in. z Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach, Katolickiego Uniwer-

sytytu Lubelskiego, Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Florydy w Gainesville, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Ich wystąpienia poświęcone były m. in. konkretnym utworom polskiej i zagranicznej fantastyki, zagadnieniom teoretycznoliterackim oraz lingwistycznym tej literatury, a także problematyce religioznawczej. Dużo miejsca poświęcono analizie twórczości Johna Ronalda Reuela Tolkiena. Poszczególne referaty dotyczyły etyki *Władcy pierścieni*, symboliki w tej powieści, czy też aspektów źródłowości w legendarium autora *Hobbita*. Wśród referatów odnoszących się do twórczości polskich pisarzy najczęściej wypowiedziano się na temat Andrzeja Sapkowskiego. Były to wypowiedzi przybliżające etnologiczne konteksty jego poszczególnych utworów, ich lingwistyczne konstrukcje oraz wymiary świata przedstawionego.

Konferencja spotkała się z szerokim zainteresowaniem studentów, pracowników UZ, jak i publiczności spoza zielonogórskiego środowiska akademickiego. Zostały wygłoszone ciekawe prace wybitnych znawców przedmiotu średniego pokolenia, w każdym razie warto odnotować, że do Zielonej Góry przybyła większość autorów liczących się monografii o *fantasy*. Całość przebiegła bardzo sprawnie i spotkała się z uznaniem tak społeczności UZ, jak i przybyłych gości.

Pomysłodawcy i organizatorzy konferencji: dr Bogdan Trocha z Pracowni Mitopoetyki i Antropologii Literatury oraz dr Tomasz Ratajczak z Pracowni Literatury Popularnej i Nauk Pomocniczych Filologii Polskiej przynależnych do Zakładu Literatury Staropolskiej i Oświecenia Instytutu Filologii Polskiej UZ zapowiedzieli kolejną edycję spotkania. Tym razem przedmiotem obrad – planowanych na kwiecień 2009 r. – miałyby być mityczne scenariusze: od fikcji do mitu, od mitu do fikcji.

Współorganizatorami obu odbytych konferencji były dwie instytucje: Instytut Filozoficzno-Teologiczny im. E. Stein w Zielonej Górze (Sekcja Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego) oraz Zielonogórski Klub Fantastyki AD ASTRA.

Jakub Rawski
student I roku filologii polskiej

DR GRZEGORZ TRĘBICKI (AKADEMIA ŚWIĘTOKRZYSKA W KIELCACH)

KONRAD RATAJ I WITA SZOSTAK (KRAKÓW, PROMOCJA KSIĄŻEK WITA SZOSTAKA W ZIELONOGÓRSKIM SALONIE EMPIK)

OD LEWEJ: PROF. DR HAB. PETER BASSOLA (UNIWERSYTET SZEGED, WĘGRY), DR. JAROCHNA-DĄBROWSKA - BURKHARDT (UNIWERSYTET ZIELONOGÓRSKI), PROF. DR HAB. CLAUDIO DI MEOLA (UNIWERSYTET „LA SAPIENZA”, RZYM)

...Instytut Filologii Germańskiej

Trzeci kongres „Językoznawstwo niemieckie we Włoszech”, (Rzym, 14 – 16 luty 2008)

14-16.02.2008 odbył się w Rzymie po raz trzeci kongres *Językoznawstwo niemieckie we Włoszech*, którą zorganizowały Uniwersytet „La Sapienza”, przedstawicielstwo Towarzystwa Języka Niemieckiego (GfS–Wiesbaden), Casa di Goethe (Dom Goethego/Rzym), Włoski Instytut Badań Niemieckojęzycznych (w kooperacji z Instytutem Goethego/Rzym), tutejsza Ambasada Niemiecka, Włoskie Stowarzyszenie Germanistów (AIG), Instytut Języka Niemieckiego (Mannheim) i Niemiecka Centrala Wymiany Akademickiej (DAAD). Kongres ten odbywa się co dwa lata i jest w pierwszym rzędzie miejscem spotkań włoskich lingwistów germanistów. W tym roku liczba naukowców przedstawiających swe projekty badawcze wyniosła niemalże trzysta osób, a oprócz najbliższych uczestników z Włoch i Niemiec przybyli również językoznawcy z innych krajów. Na kongresie reprezentowane były Argentyna, Austria, Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Czechy, Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Izrael, Japonia, Litwa, Norwegia, Rosja, Słowenia, Szwajcaria, Szwecja, Węgry, Wielka Brytania, i Polska. Ta ostatnia była reprezentowana między innymi również przez Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego w osobach prof. Michail’a Kotina oraz dr Jarochny Dąbrowskiej-Burkhardt. Profesor Kotin wygłosił referat *Konektory jako prototypowe markery czasu. Próba reanalizy opartej na kognitywiźmie*. Doktor Dąbrowska-Burkhardt mówiła na temat: *Wzorce argumentacyjne i wartości w europejskim dyskursie o Traktacie Reformującym. Transnarodowe studium wokół szczytu europejskiego w Brukseli w czerwcu 2007 roku*.

Główny organizator kongresu prof. Claudio di Meola z Uniwersytetu *La Sapienza* uroczystie otworzył konferencję w rzymskiej filii Instytutu Goethego. Wszyscy przedstawiciele współorganizujących gremiów powitali przybyłych lingwistów, mających okazję usłyszeć zaraz po części oficjalnej dwa interesujące wykłady plenarne. Doktorzy Horst Schwinn i Marek Konopka z Instytutu Języka Niemieckiego w Mannheim mówili na temat *Gramatycznych systemów informacyjnych w internecie Instytutu Języka Niemieckiego w Mannheim*, a zaraz po

nich prof. dr hab. Konrad Ehlich z Monachium zastanawiał się nad kwestią *Czy nauka języka wymaga w ogóle lingwistyki, a jeśli tak, to jakiej?*, który to temat wywołał gorącą dyskusję szczególnie wśród dydaktyków i metodyków.

Dalsza część obrad pierwszego dnia konferencji odbywała się już w zabytkowej, należącej do Uniwersytetu, Villi Mirafiori, w której rozpoczęto pracę w sekcjach. Uczestnicy konferencji pracowali w tym dniu w pięciu sekcjach językoznawczych, trzech dydaktycznych, dwóch translatorskich oraz w sesji posterowej, dzięki czemu tego popołudnia swe prace badawcze mogło zaprezentować ponad stu naukowców.

W następnym dniu kongresu obradowało siedemnaście grup roboczych, które zajmowały się poszczególnymi, wcześniej sprecyzowanymi, zagadnieniami lingwistycznymi głównie językoznawstwa niemieckiego. Grupy omawiały zjawiska koordynacji i subordynacji (I), konektory (II), strukturę informacji w teorii języka (III), aspekt, partykuły i czasowniki modalne (IV), walencję (V), aktualne tendencje zmian językowych (VI), metody empiryczne, ich możliwości i ograniczenia (VII), korpus i gramatykę (VIII), model opisu języka mówionego (IX), język w nowych mediach (X), niemiecki język prawny (XI), uprzejmość językową (XII), badania jakościowe w nauczaniu języka niemieckiego jako języka obcego (XIII), ocenę poziomu znajomości języka (XIV), nauczanie języka fachowego w zajęciach nauki języka niemieckiego (XV), tłumaczenie rozmów (XVI) oraz nowe tendencje w polityce językowej Niemiec, Włoch i Europy (XVII).

W sobotę prof. prof. Jörn Albrecht, Dorothee Heller i Werner Abraham wygłosili trzy wykłady plenarne. Pierwszy z nich dotyczył lingwistyki kontrastywnej i translatorski, drugi analizował podobieństwa i różnice języków niemieckiego i włoskiego w odniesieniu do tekstów naukowych, a trzeci zobrazował różnorodność gramatyczną pod kątem metodycznym.

Kongres w Rzymie okazał się ponownie świetną okazją do wymiany doświadczeń naukowych i nawiązania nowych kontaktów z germanistami z zagranicy. Spotkanie ze światowej rangi lingwistami i bezpośrednio zapoznanie się z ich projektami badawczymi umożliwiło bliższą współpracę i planowanie dalszych przedsięwzięć naukowych między innymi z naszym ośrodkiem akademickim.

Jarochna Dąbrowska-Burkhardt